

ПРО ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ БЖДПБ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У тезі презентовані перспективи розвитку кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки. Завданням кафедри є формування в майбутніх фахівців культури безпеки для здійснення професійної діяльності в сфері виробництва та проєктної діяльності з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах економіки, а також забезпечувати їхній стійкий довготривалий розвиток у конкурентному середовищі в умовах інтеграції України до світової спільноти. Реалізація цього завдання ґрунтується на залученні до освітнього процесу висококваліфікованого викладацького персоналу; впровадженні сучасних методів і методик навчання з використанням комп'ютерної та мультимедійної техніки; встановленні партнерських відносин із українськими та закордонними закладами вищої освіти; постійному оновленні та адаптації структури вибіркових навчальних курсів до змінних вимог господарювання; участі працівників кафедри в розробці наукових, прикладних та консультаційних проєктів для бізнес-структур.

Ключові слова: перспективи розвитку, інноваційна технологія навчання, заклад вищої освіти, професійна діяльність, формування компетентності фахівців.

Abstract

Thesis presented prospects for the development of the department of life safety and safety pedagogy. The department's employees have developed a safety culture in the future for current professional activities in the field of production and design activities in order to address the risks of man-made hazards accidents and natural disasters that can cause emergency situations and lead to unpleasant consequences on economic facilities, as well as ensure their stable and sustainable development in the competitive environment in the minds of integration of Ukraine until light sleepiness. The implementation of this task is based on the highly qualified investment personnel received prior to the completion of the process; advancement of current methods and methods of learning from the use of computer and multimedia technology; installed partner deposits from Ukrainian and overseas mortgages of high quality; gradual updating and adaptation of the structure of selected initial courses to changes that are feasible for government; participation of faculty members in the development of scientific, applied and consulting projects for business structures.

Key words: development prospects, innovative learning technology, higher education institution, professional activity, formation of specialist competence.

Вступ

Завданням кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки є формування в майбутніх фахівців культури безпеки для здійснення професійної діяльності в сфері виробництва та проєктної діяльності з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах економіки, а також формування в здобувачів відповідальності за особисту та колективну безпеку, що забезпечує їхню здатність приймати науково обґрунтовані рішення та нести відповідальність за діяльність підприємства, організації та забезпечувати стійкий довготривалий розвиток у конкурентному середовищі в умовах інтеграції України до світової спільноти.

Реалізація цього завдання ґрунтується на залученні до освітнього процесу висококваліфікованого викладацького персоналу; впровадженні сучасних методів і методик навчання з використанням комп'ютерної та мультимедійної техніки; встановленні партнерських відносин із українськими та закордонними закладами вищої освіти; постійному оновленні та адаптації структури вибіркових навчальних курсів до змінних вимог господарювання; участі працівників кафедри в розробці наукових, прикладних та консультаційних проєктів для бізнес-структур.

Кафедра безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки є випусковою та здійснює також підготовку

кадрів для організаційно-управлінської, освітньої та науково-дослідної діяльності в сфері професійної освіти.

Результати дослідження

На кафедрі безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки (БЖДПБ) у навчальному процесі задіяно 7 викладачів (3 професора, 4 доцента) та 1 особа навчально-допоміжного персоналу. На кафедрі викладається 31 навчальна дисципліна для студентів всіх факультетів ВНТУ та здійснюється консультації з розділу охорони праці в бакалаврських дипломних роботах на 4 факультетах. Готує фахівців зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за двома рівнями освіти: бакалавр за спеціалізацією 015.39 «Професійна освіта (Цифрові технології)», доктор філософії 015 Професійна освіта (з відривом і без відриву від виробництва).

Для забезпечення освітнього процесу за кафедрою закріплено 7 аудиторій: 1 лекційна зала, 2 предметні аудиторії, 3 навчальних, 1 науково-дослідна лабораторії з промислової та пожежної безпеки, виробничої санітарії та гігієни праці.

Науково-дослідна робота на кафедрі виконується за темою № 20-K10 «Теоретичні та методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців у закладах освіти».

Впродовж 2021-2024 років аспірантами та здобувачами кафедри захищено 4 дисертації (2 – доктора наук, 1 – кандидата наук, 1 – доктора філософії), а також створена спеціалізована вчена рада для проведення процедури захисту дисертації доктора філософії.

Наразі на кафедрі проходять підготовку за спеціальністю 015 Професійна освіта 5 аспірантів (1 – 3 курс з в/в, 1 – 2 курс, 3 – 1 курс), 2 здобувача ступеня доктора наук.

На кафедрі БЖДПБ в 2016 році було засновано міжнародний науковий журнал «Педагогіка безпеки», а в 2017 році – включено до Переліку наукових фахових видань України у галузі «Педагогічні науки» (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1714 від 28 грудня 2017 року).

У 2024 році рішенням Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення № 300, протокол № 5 від 08.02.2024 журнал «Педагогіка безпеки» був зареєстрований у сфері друкованих медіа. Також у 2024 році Міжнародний науковий журнал «Педагогіка безпеки» було включено до Переліку наукових фахових видань МОН України категорії Б у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) (Наказ Міністерства освіти і науки України № 920 від 26 червня 2024 року).

Наразі журнал «Педагогіка безпека» є науковим виданням України, у якому публікуються сучасні досягнення педагогічної науки та практики в таких напрямках:

- теоретичні та методологічні проблеми впровадження інноваційних і цифрових технологій і методик навчання;

- науково-методичне забезпечення освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти;

- психолого-педагогічні проблеми навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти;

- інформаційні технології та інноваційні методики навчання в освіті дорослих;

- проблеми впровадження дистанційної, змішаної та дуальної освіти;

- інноваційні моделі неперервного фахового розвитку педагогічних, науково-педагогічних і керівних кадрів освіти,

- теоретичні та методологічні проблеми впровадження інноваційних і цифрових технологій і методик формування культури безпеки;

- психолого-педагогічні проблеми формування в здобувачів освіти в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти культури безпеки.

До складу редакційної колегії журналу входять 7 докторів педагогічних наук, 2 доктора технічних наук, 4 кандидата (доктора філософії) педагогічних наук, 1 доктор філософії (технічні науки), 1 доктор філософії (право), 1 доктор філософії (соціологія та антропологія) з 9 закладів вищої освіти 4 країн світу (України – 12, Республіки Казахстан – 3, Республіки Польща – 2, Держави Ізраїль – 1), 80 % з яких мають не менше 3 публікацій у виданнях, що індексуються в НМБ Scopus. 5 членів редколегії журналу працюють у Вінницькому національному технічному університеті. Усі члени редколегії мають науковий ступінь за профілем видання та відповідають вимогам Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженому Наказом МОНУ № 32 від 15 січня 2018 року та Наказом МОНУ № 1437 від 18

листопада 2020 року.

Після перереєстрації журналу «Педагогіка безпеки» та включення його до Переліку наукових фахових видань МОН України категорії Б було видано в 2024 році два номери журналу: в № 1 було опубліковано 8 статей 16 авторів, з яких 5 – зовнішні, переглядів анотації – 976, скачувань – 717; в № 2 – теж 8 статей 22 авторів, з яких 10 – зовнішні, переглядів анотації – 431, скачувань – 256.

У процесі реалізації спільних наукових проєктів викладачі кафедри активно співпрацюють з колегами з Люблінської Політехніки – Politechnika Lubelska (Республіка Польща); Чеським університетом природничих наук у Празі – Czech University of Life Sciences Prague; Казахським гуманітарно-юридичним університетом – Alikhan Bokeikhan University (м. Сімей, Казахстан); Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського; Вінницьким навчально-науковим інститутом економіки Західноукраїнського національного університету; Донецьким державним університетом внутрішніх справ, Кропивницький; Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка; Кременчуцьким національним університетом імені Михайла Остроградського; Криворізьким державним педагогічним університетом; Луцьким національним педагогічним університетом; МАН України; Рівненським державним гуманітарним університетом; Тернопільським національним педагогічним університетом імені Володимира Гнатюка та іншими.

Результатами співпраці є публікація спільних результатів досліджень в журналах і збірниках наукових праць: «Informatyka, Automatyka, Pomiarы w Gospodarce i Ochronie Środowiska (IAPGOŚ)» (Люблін), «Przegląd elektrotechniczny» (Варшава), які індексуються в НМБ Scopus; «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми»; науково-методичному журналі «Нова педагогічна думка» (Рівне); науково-методичному журналі «Педагогічна наука і освіта XXI століття» (Рівне); науково-практичному журналі «Інженерні та освітні технології» (EETECS) (Кременчук); журналу Інституту професійної освіти НАПН України «Професійна освіта»; міжнародному журналі «Педагогіка безпеки»; колективних монографіях ВДПУ та інших.

Крім того, проф. Кобилянський О. В. є членом редколегій журналів: «Вістник Alikhan Bokeikhan University» (Казахстан) і «Педагогічна наука і освіта XXI століття» (Рівне), а доц. Кобилянська І. М. – журналу «Інженерні та освітні технології» (EETECS) (Кременчук).

Систематично приймаємо участь в Міжнародних конференціях з професійної освіти: «International Conference on Interactive Collaborative Learning» та «International Conference on Engineering Pedagogy», за кращими доповідями на яких публікуються статті в журналі «Lecture Notes in Networks and Systems. Springer», що індексується в НМБ Scopus. За результатами цих конференцій у 2025 прийнято до друку 7 статей.

У всіх працівників кафедри є публікації в журналах і збірниках наукових праць, що індексується в НМБ Scopus, кращі показники у доц. Кобилянської І. – 15 джерел, проф. Дембіцької С. і Кобилянського О. по 14 джерел індексовано. У 2024 році 6 співробітників кафедри були співавторами 10 статей [1-10].

Таблиця 1 – Цитування в GOOGLE АКАДЕМІЯ

Прізвище та ім'я	Цитування	h-індекс	i10-індекс
Березюк О.	5879	50	131
Віштак І.	192	5	3
Дембіцька С.	616	13	16
Кобилянська І.	381	10	11
Кобилянський О.	799	15	24
Поліщук О.	164	8	5
Томчук М.	140	5	2

Наші викладачі: проф. Березюк О., Віштак І., Поліщук О., які мають освіту з машинобудівних спеціальностей, не тільки є керівниками 8 аспірантів, але й здійснюють активну винахідницьку діяльність із розробки пневмо- та гідроприводу та їхнього практичного впровадження у виробництво.

Успішно функціонує студентський науковий гурток. В 2024 році до його роботи було залучено 43 студента, з них 25 подали тези на НТК ВНТУ. Наразі всі студенти, що навчаються на кафедрі, вже подали

тези доповідей на конференцію. В 2024 році було подано 3 роботи на студентські конкурси. 1 – за участі студента Люблінської політехніки, зайняла 2 місце на Міжнародному конкурсі студентських робіт з інженерної педагогіки, 1 – 3 місце на Всеукраїнському.

Висновки

Відтак, можна визначити подальші перспективи розвитку кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки:

1. Поліпшення профорієнтаційної роботи кафедри на основі активної пропаганди науково-технічного та інтелектуального потенціалу як факультету в цілому, так і кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки зокрема; вивчення потенційних конкурентів з надання освітніх послуг за профілем кафедри шляхом проведення маркетингових досліджень ринку таких послуг; посилення зв'язків кафедри з закладами загальної освіти, коледжами педагогічного профілю.

2. Підвищення науково-педагогічного рівня викладачів кафедри: завершення та захист докторських дисертацій.

3. Удосконалення сайту кафедри, розміщення на ньому повної інформації про напрями роботи кафедри, навчально-методичних матеріалів, що дозволяють проводити навчання за допомогою сучасних комп'ютерних технологій.

4. Збільшення інтелектуального потенціалу кафедри, розвитку науково-дослідної бази кафедри, підвищення професіоналізму професорсько-викладацького складу; впровадження інноваційних технологій і методів організації освітнього процесу.

5. Удосконалення навчальних планів та програм навчальних дисциплін, з урахуванням актуальних проблем післявоєнного соціально-економічного розвитку України, механізмів управління організаціями на мікро – і макрорівнях; наповнення навчальних програм результатами вітчизняних та зарубіжних наукових і методичних розробок.

6. Удосконалення змісту навчальних дисциплін кафедри з урахуванням професійної спрямованості їхнього викладання: зміст та структура дисциплін, що викладаються повинні в більшій мірі враховувати специфіку майбутнього фаху, результати наукових досліджень в даній галузі діяльності, а також державні нормативно-правові документи та нормативи МОН України.

7. Забезпечення високого науково-теоретичного, методичного і професійного рівня викладання та інноваційного супроводу освітнього процесу; застосування в процесі навчання індивідуальних практичних завдань, тестових опитувань та інших форм інтерактивної підготовки, що дозволить закріпити теоретичні знання і розвинути навички практичної роботи у студентів.

8. Підготовки до друку та видання підручників і навчальних посібників з нових дисциплін кафедри, а також підготовка до перевидання тих матеріалів, що отримали широке визнання в студентів та викладачів; широке застосування сучасних технічних засобів навчання.

9. Розроблення та поліпшення навчально-методичного забезпечення самостійної поза аудиторної роботи та роботи студентів; розробка дистанційних курсів навчання з профільних дисциплін кафедри, на основі інформаційних і комунікаційних Інтернет-технологій.

10. Розвитку індивідуальних форм навчальної та методичної роботи: наставництва, стажування, консультування, взаємовідвідування занять, самоосвіти; впровадження в освітній процес ефективної системи його практичного супроводу (практичних занять, занять у навчальних, всіх видів практики), яка забезпечує високий рівень професійної підготовки фахівців.

11. Активізації науково-дослідної діяльності кафедри шляхом вибору нової держбюджетної наукової теми, посилення координації тематики наукових досліджень членів кафедри та активна участь усіх співробітників, здобувачів, аспірантів і студентів у регіональних, всеукраїнських та міжнародних конференціях, де проходить апробація результатів наукових досліджень.

12. Підвищення вимогливості та відповідальності наукових керівників і консультантів за якість підготовки аспірантами та здобувачами кафедри наукових досліджень, своєчасне їхнє подання для розгляду на засіданнях кафедри і міжкафедральних наукових семінарах, підвищення відповідальності докторантів, аспірантів, здобувачів кафедри за якість виконання науково-дослідних робіт, результати яких мають бути відображені через друк наукових статей, тез доповідей на науково-практичних конференціях різного рівня та впроваджені шляхом захисту дисертацій та використання в освітньому процесі.

13. Формування стійких наукових зв'язків з державними установами; розвиток партнерських відносин

проведення спільних наукових досліджень з представниками як наукових структур, так і підприємств, організацій, установ; розвиток наукових та ділових контактів із іншими закладами освіти, а також зарубіжними закладами вищої освіти та науковими установами педагогічного профілю.

14. Виховання студентської молоді шляхом сприяння розвитку студентського самоврядування, надання допомоги студентам у вирішенні всіх питань щодо умов навчання, побуту у гуртожитках, працевлаштування, студентської творчості, фізкультури, спорту.

15. Укладання угод з керівниками закладів освіти, в яких викладаються педагогічні дисципліни, з метою залучення до керівництва навчальною практикою та ведення практичних занять провідних спеціалістів шкіл, коледжів, гімназій та інших навчальних закладів міста та області.

16. Стимулювання участі у міжнародних освітніх і наукових програмах ЄС, зокрема, програмах молодіжних студентських обмінів; здійснення міжнародної діяльності в рамках договорів університету про співробітництво; використання міжнародного досвіду у ході подальшого розвитку системи вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bereziuk, O., Pashechko, M., Savulyak V., Kalda G., & Prus A. Investigation into the Contamination of Soil with Multiple Components in the Vicinity of Municipal Solid Waste Landfills. *Journal of Ecological Engineering*. 2024. No. 25(6). P. 206-213. <https://doi.org/10.12911/22998993/187568>
2. Dembitska, S., Kobylanskiy, O., Kobylanska, I., & Tatarchuk, V. (2024). Application of a risk-oriented approach in the process of professional training of specialists in energy industry. *Przegląd elektrotechniczny*. R. 100 NR 6/2024. Pp. 248-252. doi:10.15199/48.2024.06.52
3. Dembitska, S., Kuzmenko, O., Savchenko, I., Demianenko, V., Hanna, S. (2024). Digitization of the Educational and Scientific Space Based on STEAM Education. In: Auer, M. E., Cukierman, U. R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 901. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53022-7_34
4. Kobylanskiy, O., Stavnycha, T., Dembitska, S., Kobylanska, I., & Miastkovska, M. (2024). Innovative Learning Technologies in the Process of Training Specialists of Engineering Specialties in the Conditions of Digitalization of Higher Education. In: Auer, M. E., Cukierman, U. R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 911. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53382-2_1
5. Korchevskiy, B., Kyrytsya, I., Petrov, O., Vishtak, I. & Sukhorukov, S. Methods of Calculating the Basis Reinforced with Horizontal Elements. Proceedings of the 7th International Conference on Design, Simulation, Manufacturing: The Innovation Exchange, DSMIE-2024, Pilsen, June 4–7, 2024. Vol. 2: *Mechanical and Materials Engineering*. Pp. 164-181. https://doi.org/10.1007/978-3-031-63720-9_15
6. Korenivska, O., Benedytskyi, V., Nikitchuk, T., Kobylanskiy, O., Zilgarayeva, A., Volosovych, O., Kozbakova, A., & Wójcik, W. Application of optical methods for measuring physiological parameters in the construction of telemedicine systems for the diagnosis of infants and children. Proceedings Volume 13400, *Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High Energy Physics Experiments 2024*, 134000I. <https://doi.org/10.1117/12.3058675>
7. Miastkovska, M., Dembitska, S., Puhach, V., Kobylanska, I., & Kobylanskiy, O. (2024). Improving the Efficiency of Students' Independent Work During Blended Learning in Technical Universities. In: Auer, M. E., Cukierman, U. R., Vendrell Vidal, E., Tovar Caro, E. (eds) Towards a Hybrid, Flexible and Socially Engaged Higher Education. ICL 2023. *Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 899. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-51979-6_21
8. Shevchenko, O., Todoriko, L., Shevchenko, R., Matvyeyeva, S., Ovcharenko, I., Pohorielova, O., Avrunin, O., Nosova, Y., Tomchuk, M., Stakhov, O., Djaghanova, B., Kumargazhanova, S., & Gromaszek, K. (2024). Human-beta-defensin-1, ferritin, and interleukin-6 in a mathematical model for predicting the effectiveness of anti-tuberculosis treatment. Proceedings Volume 13400, *Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High Energy Physics Experiments 2024*; 134000G. <https://doi.org/10.1117/12.3058547>
9. Ushenko, O., Pavlyukovich, N., Khukhlina, O., Ushenko, Y., Dubolazov, A., Soltys, I., Olar, O., Mikirin, I., Skliarchuk, V., Salega, O., Pavlyukovich, O., Zheng, J., Kobylanska, I., Rakhmetulina, S., & Komada, P. (2024). Mueller matrix and laser induced imaging of the myocardium histological sections in the diagnosis of long-term consequences of COVID19. Proceedings Volume 13400, *Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High Energy Physics Experiments 2024*, 1340004. <https://doi.org/10.1117/12.3054800>
10. Vasilevskiy, O., Cullinan, M., Allison, J., Polishchuk, L., Mamyrbayev, O., Gromaszek, K., & Dembitska, S. (2024). Results of studies on the emissivity of metal powder for implementing an intelligent control approach in additive manufacturing. Proceedings Volume 13400, *Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High Energy Physics Experiments 2024*; 134000Q. <https://doi.org/10.1117/12.3058548>

Дембіцька Софія Віталіївна – д-р пед. наук, професорка, професорка кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету. e-mail: sofiyadem13@gmail.com

Кобиланський Олександр Володимирович – д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету. e-mail: akobilanskiy@gmail.com

Кобиланська Ірина Миколаївна – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: irishakobilanska@gmail.com

Sofia V. Dembitska – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Life Safety and Safety Pedagogy, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: sofiyadem13@gmail.com

Oleksandr V. Kobylyanskyi – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Life Safety and Pedagogy safety, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: akobilanskiy@gmail.com

Iryna M. Kobylyanska – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Life Safety and Pedagogy safety, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: irishakobilanska@gmail.com